

חנוכה – מגוון דרכים ופעילויות להטמעת הנושא

ה. פעילות ויצירתיות	ד. טקסט ספרותי (סיפור / שיר)	ג. הערך החינוכי	ב. דינים, מצוות ומנהגים	א. סיפור היסטורי
<p>1. "מאור לחושך" בי"אור" תלמידים תורמים לתלמידים בחושך. כיתה ד'.</p> <p>2. תחרות מציאת רמזים מתוך שירים. כיתות ב' – ג'.</p> <p>3. מסיבת כיתה. "אורה של כיתה ו'". כיתה ו'.</p> <p>4. כתיבת עצומות, כרזות, כתבות, עיתונאיות, סטיקרים בנושאי החג.</p>	<p>1. "מי יצח את החושך" (ערך חינוכי).</p> <p>2. "_____ עתה" שיר של בנימין טנא.</p> <p>גבורת מעטים מול רבים לאורך ההיסטוריה.</p> <p>3. "סיפור אחד היה לנו".</p> <p>הוראת רעיון / מסר.</p>	<p>1. משמעות ה"אור" בתולדות היהדות. אור רוחני ולא אור פיזי.</p> <p>2. שיר – הנר.</p> <p>3. אסוציאציות תוך דיון בכיתה בנושא האור.</p> <p>4. ניצחון מעטים מול רבים.</p> <p>5. כוחה של אמונה.</p> <p>6. המלחמה על הזהות היהודית.</p>	<p>1. דף דיני נר.</p> <p>2. עץ הניסים.</p> <p>3. דינים ומנהגים. בניית מיפוי לחג.</p> <p>4. לקט מספר החשמונאים.</p>	<p>1. סיפור מפורק לקטעים. יש להרכיב את הסיפור ע"פ רצף (לגזור ולהדביק), להתאים ציורים מתאימים או לצייר אותם.</p> <p>2. קלוז – סיפור היסטורי.</p> <p>3. מיפוי תוך קריאת פרק מספר היסטוריה. מיומנויות ארגון החומר וכתובת תשובה.</p>

א (1) חנוכה - הסיפור ההיסטורי / דף עבודה

1. לפניכם הסיפור ההיסטורי של חנוכה.
2. גזרו את המשפטים וסדרו אותם לפי סדר האירועים.
3. הדמיקו את המשפטים באחרת וציירו לכל משפט תמונה מתאימה.

השמן הספיק לשמונה ימים שבמהלכם הכינו שמן חדש. המנורה דלקה באור גדול 8 ימים ו-8 לילות, ולזכר נס פך השמן אנו חוגגים מדי שנה את חג החנוכה.

המכבים הביסו בקרב את היוונים, עלו לירושלים לבית המקדש, טיהרו אותו וחנכו אותו בכ"ה בכסלו.

לפני שנים רבות היה ביוון מלך רשע. הוא כבש את ירושלים ושלח אליה מצביא-אנטיוכוס שמו. הוא נכנס לבית המקדש, הרס את כל הכלים והכדים ושבר את מנורת הזהב.

ובאותם הימים בעיר מודיעין חי איש זקן ונכבד, מתתיהו החשמונאי שמו, ולו חמישה בנים. מתתיהו קרא לבניו ולאנשי הכפר ואמר: "מי להי אלי?" והכול התאספו למרוד ביוונים.

בראש המרד עמד יהודה המכבי. המאבק היה קשה מאוד. היוונים היו רבים וחזקים מאוד, ואילו היהודים היו מעטים.

המכבים רצו להדליק את המנורה, אבל כד השמן לא נמצא. ופתאום... הציץ מאי שם כד שמן קטן ויהודה המכבי יצק ממנו שמן למנורה.

ימים קשים ורעים היו לעם היהודי. המצביא אנטיוכוס העמיד פסל בבית המקדש, ציווה על היהודים להשתחוות לו, ולעזוב את הדת היהודית.

ניתן להתאים את הקלון לראת הכיתה.
יש אפשרות לתת "תראילון" לראת הנמוכה. לראת טופה יותר אין לתת "תראילון".

חנוכה – רקע היסטורי - קלון

לפני שנים רבות, כאשר העם היהודי ישב בארץ-ישראל, בית המקדש היה קיים ב-
בבית המקדש עמדה _____ שבעת הקנים, שהייתה עשויה זהב טהור.
בכל יום היה הכהן ממלא את _____ הקנים בשמן זית ומדליק את המנורה.

ימים אלו בבית המקדש היו ימים טובים. אז... הגיעו ימים רעים: היוונים, ובראשם
המלך, כבשו את ארץ-ישראל. הם נכנסו לירושלים ול_____ שברו, הרסו
וטימאו את כל מה שבתוכו, ועל המזבח הציבו פסל של האל היווני זאוס.

אנטיוכוס גזר על היהודים _____ קשות: הוא אסר עליהם ללמוד תורה, לשמור את
השבת ולקיים את מצוות ברית המילה. כמו כן, ציווה עליהם להשתחוות לפסלו של
_____. בין היהודים היו אנשים שפחדו מאוד מאנטיוכוס ומחייליו, והתנהגו כמו
יוונים. אנשים אלו נקראו "מתיוונים". יהודים רבים לא היו מוכנים לשמוע בקול
אנטיוכוס. הם התחבאו במערות והמשיכו ללמוד _____ ולקיים את מצוות הדת
בסתר. אנשים אלו נקראו "חסידים".

בכפר מודיעין חיו מתתיהו בן-יוחנן, ממשפחת החשמונאים ו_____ בניו: יוחנן,
שמעון, יהודה, אלעזר ויונתן. הם ידעו שרוב העם מתנגד לגזרות אנטיוכוס, והחליטו
לאסוף לוחמים ולמרוד ביוונים.
בראש המורדים עמד בנו של _____ – יהודה, אשר נודע באומץ לבו ובגבורתו
הרבה. יהודה חרט על המגן שבידו את האותיות מ-כ-ב-י, ראשי התיבות של הכתוב:
"מי כמוך באלים ה'", ולכן קראו לו יהודה ה_____.

במשך זמן רב ניהלו יהודה ואנשיו קרבות רבים נגד _____, שהיו חזקים מהם. הקרב
היה קשה עד שלבסוף הצליחו _____ לגבור על _____ ולגרש אותם מארץ-
ישראל.

מיד לאחר הניצחון מיהרו המכבים והכוהנים לבית-המקדש, ניפצו את _____ של
_____ ובנו מחדש את ה_____ אך כאשר רצו _____ שוב את
המנורה, גילו כי כל כדי _____ נשברו ונותר רק _____ קטן, ובו כמות שמן
ליום אחד. אך התרחש בו _____ גדול והשמן הספיק _____ ימים.

לזכר הנס הגדול הזה וחנוכת-המזבח אנו _____ נרות חנוכה.
_____ חוגגים ושמחים במשך _____.

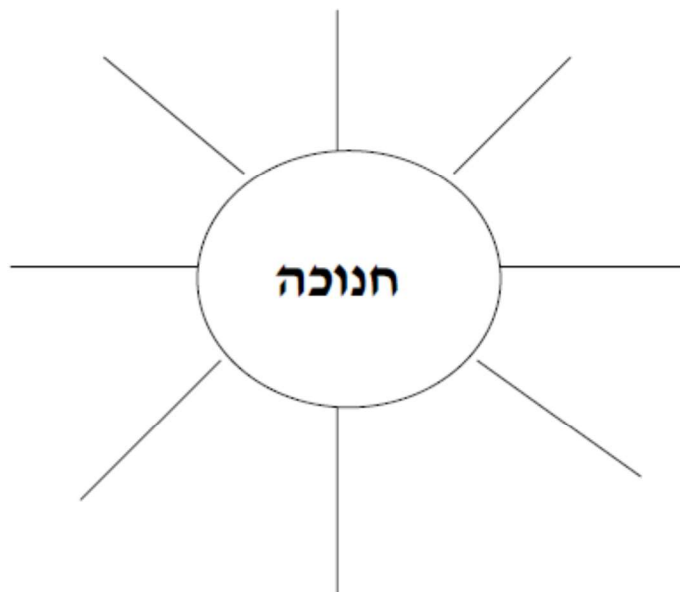

סיפור בסיסי לכיתות א' – ב'

לפני שנים רבות בזמן שבית-המקדש היה קיים. כבשו היוונים את ארץ-ישראל. המלך היווני אנטיוכוס היה רשע ואכזר. הוא בא לירושלים, נכנס לבית-המקדש, הרס את כל הכלים בו ושבר את מנורת הזהב. לאחר-מכן, גזר על היהודים גזרות קשות: לא לשמור את השבת, לא ללמוד תורה, להשתחוות לו ולהקריב לו קורבנות, ומי אשר לא ישמע קול המלך מות יומת. באותם ימים בעיר מודיעין, לא רחוק מירושלים, ישב איש זקן, איש גיבור ואמץ-לב – מתתיהו החשמונאי, ולמתתיהו חמישה בנים: יוחנן, שמעון, יהודה, אלעזר ויונתן – כולם גיבורים. הם החליטו למרוד, להילחם ביוונים, ולגרש אותם מהארץ. בראש המרד עמד יהודה המכבי, המלחמה היתה קשה, היוונים היו רבים והיהודים היו מעטים. לבסוף בתאריך כ"ה בכסלו, הביסו המכבים את היוונים, עלו לירושלים לבית-המקדש, טיהרו אותו וחנכו אותו. רצו להדליק את המנורה, אבל לא נמצא כד שמן. לאחר חיפוש התגלה כד שמן קטן, שהיה יכול להספיק רק ליום אחד, אך הספיק לשמונה ימים. לזכר נס פך השמן חוגגים את חג החנוכה.

כתבה מורה

אפשר לעשות סיעור מוחין לפני שמספרים את הסיפור:
שואלים את התלמידים מה הם יודעים על סיפור חנוכה.
רושמים את הידע הנמסר מהתלמידים, וממנו בונים את הסיפור הבסיסי (לעיל).

מנהגים ומצוות

שמונה ימים חוגגים את חנוכה.

המצווה העיקרית של חנוכה היא **הדלקת הנרות בחנוכייה**.

אופן הדלקת הנרות: ביום הראשון מדליקים נר אחד.

ביום השני מדליקים שני נרות. כך ממשיכים עד שמגיעים ליום השמיני, שבו מדליקים שמונה נרות. את הנרות מדליקים עם **השמש**.

ברכת הנרות: אחרי הדלקת הנרות מברכים:

"הנרות הללו שאנו מדליקין על הניסים ועל הנפלאות ועל התשואות ועל המלחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה".

יש אנשים ששמים את החנוכייה הדולקת בחלון ביתם כדי "לפרסם את הנס", כלומר: לפרסם את החג (מומלץ למורות לנקד עפ"י הצורך).

שמות החג: השם **חנוכה** בא מהמילה **לחנוך** – לערך טקס פתיחה לדבר חדש – חנוכת

המקדש. חג החנוכה נקרא גם חג האורים וחג המכבים. **חג האורים** משום שהאור בחנוכייה הולך וגובר בכל יום.

חג המכבים – בגלל ניצחון המכבים על היוונים.

מנהגי החג: לזכר נס פך השמן אנחנו אוכלים **סופגניות ולביבות**.

בשעת הדלקת הנרות הילדים משחקים **בסביבונים**.

דף עבודה (הטקסט בעמ' 163)

א. דף הקריאה נקרא "מנהגים ומצוות". על מה ידבר ?

-
- ב. מספר את השורות.
 - ג. קריאה מרפרפת: שורות 1-2 : 7-10 : 13-17
 - ד. קריאה וסימון מילים קשות להבנה.

שאלות

- 1. המילה **מצווה** (שורה 2) פירושה :
 - א. משהו שציוו עלינו לעשות.
 - ב. משהו שחייבים לעשות.
 - ג. פירוש המילה צו – פקודה.
 - ד. כל התשובות נכונות.
- 2. ה**שמש** (שורה 5) נקרא כך משום ש :
 - א. הוא מזכיר את השמש.
 - ב. הוא שימושי.
 - ג. הוא הנר שמשמש להדלקת הנרות בחנוכייה.
 - ד. הוא חזק כמו שמשון הגיבור.
- 3. המילה **ניסים** (שורה 7) פירושה :
 - א. תשובות.
 - ב. מעשי פלא.
 - ג. מלחמות.
 - ד. סיפורים.
- 4. למי הכוונה "**שבו**" (שורה 4).
 - א. לנר הראשון.
 - ב. לנר השני.
 - ג. לשמש.
 - ד. ליום השמיני.
- 5. כמה ימים חוגגים את חנוכה ?

(שורה)

6. איפה נהוג לשים את החנוכייה הדולקת?

(שורה)

7. למה נקרא החג "חג אורים"? אלו שמות נוספים יש לחג?

(שורה)

8. מי עשה את הניסים לעם ישראל (שורות 7-8)? הוכח מהכתוב.

9. מה הקשר בין הסופגניות והלביבות לנס פך השמן ?

10. שורש המילה "אורים" הוא: _____.

כתבו 5 מילים עם השורש של המילה "אורים".

פעילות חווייתית

יצירת סטיקרים עם סמלי החג.
מותר לצייר, להדביק ולכתוב (יצירת קולאז'ים).

